Psychological Achievements
Spring & Summer, 2025, *32*(1)
Serial Number 33, 345-370
Rcceived: 07 Aug 2023
Accepted: 04 Sep 2023
DOI: 10.22055/psy.2023.44500.3095
(Psychol Achiev)
Orginal Article

The Structural Model of Predicting Social Interest based on Attachment Styles with the Mediating Role of Forgiveness in Women

Akram Esfahani*
Hasan Heydari**
Zabih Pirani***
Hosein Davodi****

Abstract

This study was conducted to present a structural model for predicting social interest based on attachment styles, with the mediating role of forgiveness in women. The research was applied for a purpose, quantitative in terms of data, and descriptive–correlational in method. The statistical population consisted of all women attending community centers (Sarāy-e Mahallāt) in Tehran during the years 2020–2021. Using the minimum sample size requirement for structural equation modeling and single-stage cluster random sampling, 305 participants were selected as the sample. Standardized questionnaires—including the Social Interest Questionnaire (Crandall & Reimanis, 1976), the Attachment Styles Questionnaire (Hazan & Shaver, 1987), and the Forgiveness Questionnaire (Rye et al., 2001)—were used for data collection. Content and construct validity were examined, and reliability was assessed using Cronbach's alpha, composite reliability, and McDonald's omega, all of which indicated acceptable validity and reliability of the instruments. Data were analyzed using descriptive and inferential statistics (structural equation modeling) via SPSS-23 and LISREL 8.7. The findings showed that the proposed model had a good fit. Results also indicated that attachment styles have a direct effect on social interest in women. Furthermore, attachment styles influence social interest indirectly through forgiveness. The study revealed that insecure attachment styles—particularly avoidant and ambivalent—reduce social

* Ph.D student, Consulting Department, Arak Branch, Islamic Azad University, Arak, Iran.
** Associate Professor, Counseling Department, Faculty of Humanities, Khomeyn Branch, Islamic Azad University, Khomeyn, Iran. *Corresponding* Author: heidarihassan@yahoo.com
*** Assistant Professor, Department of Educational Psychology, Faculty of Humanities, Arak Branch, Islamic Azad University, Arak, Iran.
**** Assistant Professor, Counseling Department, Faculty of Humanities, Khomeyn Branch, Islamic Azad University, Khomeyn, Iran.

interest, whereas secure attachment, through greater trust and better emotional regulation, enhances it. Attachment styles also affect social interest indirectly, as individuals with insecure attachment tend to exhibit lower forgiveness and weaker emotional intimacy due to fear of rejection and mistrust. Forgiveness plays a significant mediating role and reduces the negative effects of insecure attachment. Early family experiences play a crucial role in shaping attachment patterns and the development of social interest. Based on the findings, training programs focusing on social interest and forgiveness, as well as therapeutic approaches such as emotion-focused, behavioral, and narrative therapies, are recommended to improve relationships and reduce marital conflicts.

Keywords: Attachment styles, Forgiveness among women, Social interest

Extended Abstract

Introduction

Human beings are inherently social, and their psychological well-being depends greatly on belongingness and interpersonal cooperation. In Adler's theory, social interest is a fundamental indicator of individual and societal health, and its deficiency leads to maladjustment (Grad & Zeligman, 2017; Dumais et al., 2016). Marital studies also show that social interest significantly predicts relationship quality and satisfaction (Williamson & Lavner, 2020).

Attachment styles, shaped by early caregiving experiences, influence emotional regulation, interpersonal behaviors, and marital satisfaction throughout adulthood (Fraley & Roisman, 2019; Hocking et al., 2016). Secure attachment generally facilitates positive adjustment, whereas insecure styles relate to distress and relational conflict (Tepeli Temiz & Tarı Cömert, 2018; Zandi Goharrizi et al., 2023).

Forgiveness, a key construct in positive psychology, contributes to reduced anger, improved mental health, and restored intimacy (Park et al., 2013; Brannan et al., 2016). As a mediating mechanism, forgiveness may explain how attachment patterns shape social interest by enhancing relationship repair and emotional integration (Kaleta & Mróz, 2018; Babin et al., 2020).

Given the absence of comprehensive studies integrating these variables in Iranian women, the present research aims to test the model of social interest based on attachment styles with forgiveness as a mediating factor.

Method

This study employed a correlational design using structural equation modeling (SEM). The statistical population consisted of women attending community centers (Sarāy-e Mahallāt) in Tehran during 2021–2022, selected through single-stage cluster random sampling from districts 2 and 4. Based on SEM requirements, 320 participants were recruited, and after removing incomplete responses, 305 questionnaires were analyzed. Demographic results showed that 37% held a high school diploma or below, while 12% had a master's degree or doctorate.

In this study, three standardized instruments were used to assess the main research variables. The Social Interest Questionnaire, developed by *Crandall & Reimanis* in 1976, was employed to measure levels of social interest. The Attachment Styles Questionnaire, originally designed by *Hazan & Shaver* in 1987, was utilized to evaluate different adult attachment patterns. Additionally, the 15-item Forgiveness Questionnaire, created by *Rye et al.* in 2001, was used to assess individuals' level of forgiveness. These instruments were selected due to their established validity, reliability, and extensive application in previous research.

The data obtained from the administration of the questionnaires were analyzed using SPSS-19 and LISREL 8.7 software. In addition, structural equation modeling (SEM) was employed to test the research hypotheses.

Results

The findings of this study indicated that significant relationships exist among the model variables, and the fit indices (GFI, AGFI, CFI, RMSEA) confirmed the adequacy of the structural model. Path coefficients showed that attachment styles have direct effects on social interest: the secure style exerted a positive influence, while insecure–avoidant and insecure–ambivalent styles had negative effects. Results further demonstrated that forgiveness plays a meaningful mediating role between attachment styles and social interest. Specifically, the indirect effects were –0.74 for the insecure–avoidant style, 0.69 for the secure style, and –0.46 for the insecure–ambivalent style. Overall, the final model suggests that attachment styles affect social interest both directly and indirectly through forgiveness, and the proposed model exhibits strong and acceptable fit.

Discussion

The findings showed that attachment styles have a direct impact on women's social interest. Individuals with insecure attachment—especially avoidant and ambivalent types—display the lowest levels of social interest. In contrast, securely attached individuals, due to trust, emotional regulation,

and supportive behaviors, demonstrate stronger relationships and higher social interest. Avoidant individuals withdraw from intimacy and maintain unstable relationships, leading to reduced social interest. They often rely on emotion-focused coping strategies and struggle with emotional expression and interpersonal connection.

Results indicated that attachment styles also influence social interest indirectly through forgiveness. Avoidant attachment showed the strongest negative indirect effect, whereas secure attachment had a strong positive impact. Individuals with anxious and avoidant attachment styles have lower forgiveness due to fear of rejection and distrust. These patterns also contribute to lower social interest, consistent with previous research. Overall, insecure attachment is associated with heightened anxiety and avoidance, hindering the development of social interest.

Forgiveness significantly mediates the relationship between attachment styles and social interest, reducing the negative effects of insecure attachment. Individuals with anxious or avoidant attachment experience insecurity, fear of rejection, and psychological stress, which diminishes their social interest. The scarcity of prior studies highlights the value of these findings. Early family environments shape both attachment patterns and social interest development. Therapeutic interventions—such as emotion-focused and behavioral approaches may strengthen attachment security and improve relational functioning.

Based on the results, it is recommended that training programs on social interest and forgiveness be incorporated for couples, and that counselors and therapists address insecure attachment patterns as underlying factors in marital conflicts. Emotion-focused, behavioral, and narrative therapies may help improve attachment security and enhance intimacy and relationship quality.

Author Contributions: Author 1 was responsible for leading the overall research process. Author 2 was responsible for research plan design, data collection and analysis and all authors discussed the results, reviewed, and approved the final version of the manuscript.

Acknowledgments: The authors thank all dear teachers who have helped us in this research.

Conflicts of interest: The authors declare there is no conflict of interest in this article.

Funding: This research is not sponsored by any institution and all costs have been borne by the authors

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت مقاله: ۱٤۰۲/۰۵/۱٦
تاریخ پذیرش مقاله: ۱٤۰۲/۰٦/۱۳

دست آوردهای روان‌شناختی
دانشگاه شهید چمران اهواز، بهار و تابستان ۱٤۰٤
دوره‌ی چهارم، سال ۳۲، شماره‌ی ۱
ص‌ص: ۳۷۰-۳٤۵

مدل ساختاری پیش‌بینی علاقه اجتماعی بر اساس سبک‌های دلبستگی با میانجی بخشایشگری زنان

اکرم اصفهانی *
حسن حیدری **
ذبیح پیرانی ***
حسین داوودی ****

چکیده

این پژوهش با هدف، ارائه مدل ساختاری پیش‌بینی علاقه اجتماعی بر اساس سبک‌های دلبستگی با میانجی بخشایشگری زنان انجام شد. روش پژوهش به لحاظ هدف کاربردی؛ به لحاظ نوع داده کمی و به لحاظ روش گرداوری داده توصیفی همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه زنان مراجعه‌کننده به سرای محلات شهر تهران در سال ۱٤۰۱-۱٤۰۰ تشکیل دادند که با استفاده روش حداقل محاسبه حجم نمونه در معادلات ساختاری و روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای تک ۳۰۵ پاسخ‌دهنده به عنوان حجم نمونه انتخاب شد. در این پژوهش به منظور گرداوری داده از پرسشنامه‌های استاندارد علاقه اجتماعی (Crandall & Reimanis)، سبک‌های دلبستگی (Hazan & Shaver) و بخشودگی (Rye et al.) استفاده شد. برای محاسبه روایی از روایی محتوایی و سازه و همچنین برای محاسبه پایایی از ضرایب آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و امگای مک دونالد استفاده شد که نتایج بیانگر روا و پایا بودن ابزار بود. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و استنباطی (مدل‌سازی معادلات ساختاری) با نرم‌افزارهای SPSS-V23 و Lisrel-V7.8 استفاده شد. یافته‌های پژوهش نشان داد که مدل از برازش مناسبی برخوردار است. همچنین یافته‌ها نشان داد سبک‌های دلبستگی بر علاقه اجتماعی در زنان تأثیر مستقیم دارد. سبک‌های دلبستگی بر علاقه اجتماعی در زنان با نقش میانجی

* دانشجوی دکتری، گروه مشاوره، واحد اراک، دانشگاه آزاد اسلامی، اراک، ایران.
** دانشیار گروه مشاوره، دانشکده علوم انسانی، واحد خمین، دانشگاه آزاد اسلامی، خمین، ایران. (نویسنده مسئول heidarihassan@yahoo.com
*** استادیار گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده علوم انسانی، واحد اراک، دانشگاه آزاد اسلامی، اراک، ایران.
**** استادیار گروه مشاوره، دانشکده علوم انسانی، واحد خمین، دانشگاه آزاد اسلامی، خمین، ایران.

بخشایشگری تأثیر غیرمستقیم دارد. بر اساس یافته‌های پژوهش سبک‌های دلبستگی به‌ویژه ناایمن اجتنابی و دوسوگرا سبب کاهش علاقه اجتماعی زنان می‌شود، در حالی که سبک ایمن با اعتماد و تنظیم هیجان بهتر، علاقه اجتماعی را افزایش می‌دهد. همچنین سبک‌های دلبستگی از طریق بخشایشگری اثر غیرمستقیم بر علاقه اجتماعی دارند و افراد ناایمن به دلیل ترس از طرد و بی‌اعتمادی، توانایی پایین‌تری در بخشش و روابط صمیمانه نشان می‌دهند. بخشش نقش میانجی مؤثری دارد و شدت اثرهای منفی دلبستگی ناایمن را کاهش می‌دهد. خانواده اولیه در شکل‌گیری دلبستگی و علاقه اجتماعی نقش مهمی ایفا می‌کند. بر اساس یافته‌ها، آموزش علاقه اجتماعی و بخشایشگری و استفاده از درمان‌های هیجان‌مدار، رفتاری و روایتی برای بهبود روابط و کاهش تعارضات زوجین توصیه می‌شود.

واژه‌های کلیدی: سبک‌های دلبستگی، بخشایشگری زنان، علاقه اجتماعی.

مقدمه

انسان‌ها موجوداتی اجتماعی هستند و نیاز دارند در کنار یکدیگر بوده و با همدیگر همکاری و مشارکت داشته باشند (Grad & Zeligman, 2017). انسان فقط در صورتی می‌تواند در اجتماع، کارکرد، مشارکت و همکاری مناسبی داشته باشد که احساس کند به آن اجتماع تعلق دارد. در درون انسان نوعی حس یا علاقه اجتماعی (social interest)، ذاتی وجود دارد که به تدریج در جریان رشد و تحول ظاهر شده و به او کمک می‌کند تا در کنار دیگران زندگی سالم، موفق و مبتنی بر تعاون و همدلی داشته باشد. بر این اساس، علاقه اجتماعی معیار سلامت و ضعف در آن نشانه آسیب روانی است. از نظر آدلر علاقه اجتماعی هم برای فرد و هم برای اجتماع، معیار و میزان سلامت است. بدین ترتیب آدلر بر این باور است که اصلی‌ترین چالش در فرآیند تربیت و نیز درمان، رشد علاقه اجتماعی است (Dumais et al., 2016). در این رویکرد گفته می‌شود که وقتی فرد فاقد علایق اجتماعی است، در این صورت نمی‌تواند خود را با جامعه همسو کند، در نتیجه دچار یأس و ناامیدی می‌شود و از نظر روانی نیز ناسازگار نشان می‌دهد (Açıkgöz & Toker, 2019). از نظر آدلر بیشترین احساس رضایتمندی شخصی در زوجین با علاقه اجتماعی همراه است و پیشرفت و رشد فردی زمانی حاصل می‌شود که نگرانی برای دیگران به اندازه نگرانی برای خود باشد (Tiwari & Misra, 2021). بنابراین علاقه اجتماعی از سازه‌های با اهمیت در حوزه‌های جامعه‌شناسی و روان‌شناسی اجتماعی است؛ موضوع تعلق به دیگران، علاقه به کنش متقابل، همدلی و بهزیستی دیگران در سراسر زندگی انسان از بدو تولد تا بزرگسالی و سالمندی ضروری و مفید است.

همکاری و تشریک مساعی با علاقه اجتماعی و توجه به بهزیستی دیگران ارتباط مستقیم دارد. علاقه اجتماعی با ایجاد یک ارتباط متقابل بین فرد و جامعه در رشد، شکوفایی استعدادها و جامعه‌پذیری انسان مؤثر است به باور اندیشمندان روان‌شناسی اجتماعی و علاقه اجتماعی منشی فردی است که مستقیماً تحت تأثیر ساختارهای اجتماعی بروز می‌کند و به‌طور کلی علاقه اجتماعی، توجه به منافع و موفقیت جمع و نیازهای دیگران از اموری است که رضایت بخش بوده و نقش بسزایی در سلامت فردی و اجتماعی بشر بر عهده داشته است. علاقه اجتماعی در انسان تحت تربیت و شرایط اجتماعی انسجام بخش به‌طور مناسب توسعه پیدا می‌کند و فرد در سایه علاقه اجتماعی در بستر جامعه به لحاظ اجتماعی و روانی به کمال انسانی خود دست می‌یابد و جامعه نیز به نوبه خود به‌طور کامل از پتانسیل اعضای خود منافع بسیاری عایدش می‌شود (Bagheri, 2018).

آنچه آشکار است مشکلات زناشویی در یک لحظه بروز نمی‌یابند. پژوهش‌های متعدد انجام گرفته در گستره ازدواج و روابط صمیمی، نمایانگر این است که با شناسایی و پژوهش کیفیت رابطه در زوجین می‌توان میزان علاقه اجتماعی در آنان را پیش‌بینی کرد (Williamson & Lavner, 2020). بازبینی پیشینه موضوع نشان می‌دهد که عوامل بی‌شماری به‌عنوان متغیرهای پیش‌بینی‌کننده رضایت از رابطه زناشویی شناسایی شده‌اند. سبک‌های دلبستگی (Attachment Styles)، به‌عنوان یکی از مهم‌ترین شاخص‌های تعیین عملکرد خانواده است که طی آن زن و شوهر از ازدواج با یکدیگر و با هم بودن احساس شادمانی و رضایت می‌کنند (Haqshana & Babakhani, 2017 and Ebrahimi et al., 2023). به نظر می‌رسد یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در تعاملات بین‌فردی و رضایت زناشویی، نوع سبک دلبستگی است که در دوران کودکی فرد شکل گرفته و با توجه به محیطی که در آن تحول یافته است، در سنین بعدی ادامه می‌یابد. دلبستگی که به عنوان پیوند عاطفی کودک–مادر است، تعیین‌کننده بهداشت و سلامت روانی فرد است (Fraley & Roisman, 2019). انسجام و ثبات در الگوهای رابطه‌ای مراقبت کننده، اجازه تداوم در دلبستگی را مهیا می‌کنند (Mirsadeghi et al., 2018)، و از این رو بر واحد خانواده به‌عنوان یک کل اثر می‌گذارد. در پژوهشی (McCarthy & Taylor, 2015) گزارش کردند که کیفیت مراقبت‌دهی، شکل گرفته توسط مدل دلبستگی، رفتار والدین نسبت به فرزندشان را هدایت می‌کند. سبک دلبستگی، فرایندهایی را که طی آن پیوند بین فرد و خانواده شکل می‌گیرد،

توصیف می‌کند. سبک‌های دلبستگی به پیوندهای عمیق عاطفی مادر–کودک گفته می‌شود که شکل پاسخ‌های رفتاری افراد به جدایی نگاره‌های دلبستگی و پیوند مجدد با این نگاره‌ها را تعیین می‌کنند. این سبک‌ها به سه دسته ایمن، اجتنابی و دوسوگرا تقسیم می‌شوند (Hocking et al., 2016). افراد در طول رشد مجموعه‌ای از شواهد ذهنی برای موفقیت خود به واسطه مجاورت کافی با نگاره‌های دلبستگی را به‌عنوان مدل‌های درون کاری ثبت و ضبط می‌کنند (Simpson & Rholes, 2017). افراد دارای سبک‌های دلبستگی ناایمن به احتمال زیاد، درد را ناتوان‌کننده‌تر و پریشان‌کننده‌تر تلقی می‌کنند (Zandi Goharrizi et al., 2023). پژوهش‌ها نشان داده‌اند، که افراد با سبک دلبستگی ایمن، سطوح پایین‌تری از عواطف منفی را تجربه می‌کنند و روابط مستحکمی را با کسانی برقرار می‌سازند که هنگام درماندگی هیجانی، برای دریافت حمایت مراجعه می‌کنند. افراد با سبک دلبستگی ناایمن، در مقایسه با ایمن‌ها، سطوح پایین‌تری از عواطف مثبت را تجربه می‌کنند و در مدیریت استرس، اضطراب و سایر عواطف منفی، ناتوانی نشان می‌دهند (Tepeli Temiz & Tarı Cömert, 2018). همچنین (Lichtenstein et al., 2018)، در پژوهش خود به این نتایج دست یافتند که افراد دارای سبک‌های ایمن، اجتنابی و دوسوگرا برای تنظیم عواطف و پردازش اطلاعات هیجانی از راهبردهای کاملاً متفاوتی استفاده می‌کنند که این راهبردها به نوبه خود شادکامی و بهزیستی روانی را افزایش یا کاهش می‌دهد.

بخشش (Forgiveness)، نیز یکی از مؤلفه‌های روان‌شناسی مثبت نگر است که در سال‌های اخیر مورد توجه فراوان قرار گرفته است. در این رویکرد به مطالعه علمی نقاط قوت و کمالات انسانی پرداخته می‌شود و در پی کاهش استعدادهای فردی در مواجهه با چالش‌ها و شناسایی عوامل توانمندکننده فرد در تجارب روزمره و عواملی است که زندگی را برای زیستن ارزشمند می‌سازد (Asgari & Bajlan, 2014). دلیل انتخاب نقش میانجی بخشش این است که عوامل بسیاری بر علاقه اجتماعی یعنی توانایی استفاده از استدلال عمل‌گرایانه برای حل چالش‌های مهم زندگی تأثیر دارند. متغیر میانجی باید متغیری باشد که در حل چالش‌های مهم زندگی نقش داشته باشد و بتواند تأثیر متغیرهای برون‌زا را تعدیل و اثر آن‌ها را در جهت حل چالش‌ها و رسیدن به سازگاری هماهنگ و یکپارچه کند. با توجه به این که بخشش تلاش برای یکپارچگی همه تجربه‌ها در جهت سازگاری و ارتقای شخصیت است. بنابراین می‌تواند، بین متغیرهای سبک‌های دلبستگی با علاقه اجتماعی نقش میانجی داشته باشد. بخشش برای حفظ

جامعه انسانی و ایجاد صمیمیت لازم است (Kaleta & Mróz, 2018). بخشش فرد خطاکار وسیله‌ای قوی برای پایان دادن به رابطه‌ای مختل و دردناک است که شرایط را برای آشتی و مصالحه با وی ایجاد می‌کند. بنابراین، بخشش استفاده از راهکارهای غیرمؤثر تعارض را که در اثر خطاهای نابخشوده طرف مقابل حاصل شده است، از بین می‌برد (Babin et al., 2020). بخشش را می‌توان به‌عنوان سه ویژگی یا مشخصه تعریف و مورد ارزیابی قرار داد: به‌عنوان یک صفت، به عنوان تمایل در رابطه مشترک، و به عنوان پاسخی در برابر یک رنجش و صدمه (Prieto et al., 2013). در چند دهه اخیر پژوهش‌هایی درباره بخشش و تأثیر آن در بهبود روابط میان فردی، بهداشت روانی و پیامدهای آن انجام شده است. در پژوهشی (Park et al., 2013) نشان داده‌اند بخشش، بر کاهش خشم، نگرش‌های خصمانه و پرخاشگری و سطوحی از بهبودی سازگاری روان‌شناختی و افزایش معنی‌دار همدلی در افراد تأثیر دارد. در پژوهشی دیگر (Brannan et al., 2016) نشان دادند بخشش در کاهش خشم، بهبود افسردگی و ترمیم هیجانات کلی و سلامت روان تأثیر دارد. همچنین (Kovácsová et al., 2016) بین بخشش و سطوح پایین پرخاشگری در افراد رابطه معنی‌داری گزارش کرده‌اند. در پژوهشی، (Ye et al., 2019) نشان دادند که بخشش به بهبودی طولانی و سلامت روانی مثبت و کاهش افسردگی، اضطراب و خصومت در افراد کمک می‌کند.

بنابراین تأکید خاص بر علاقه اجتماعی و سبک‌های دلبستگی با نقش میانجی بخشایشگری از ویژگی‌های خاص این تحقیق می‌باشد و قابل ذکر است که در داخل کشور تحقیقی در این رابطه و با در نظر گرفتن این عوامل در کنار هم صورت نپذیرفته است. از نظر کاربردی نیز نتایج پژوهش حاضر می‌تواند در مشاوره پیش از ازدواج و در پیش‌بینی کیفیت رابطه زوجین مورد استفاده قرار بگیرد. همچنین در حوزه خانواده درمانی توسط مشاورین خانواده و نیز در حوزه آموزش خانواده، نتایج پژوهش حاضر قابل استفاده می‌باشد. پیش از این پژوهش‌هایی در باب میزان علاقه اجتماعی و ارتباط آن با متغیرهای مختلف صورت گرفته است، بسیاری از ازدواج‌های کنونی با عشق و تأکید بر روابط عاشقانه آغاز می‌گردد، اما پایدار نمی‌ماند. عشق واقعی، مستلزم تعهد، علاقه اجتماعی و دلبستگی است و در واقع این تعهد و دلبستگی در دوران زناشویی، اساس یک رابطه عاشقانه است. بنابراین یکی از مهم‌ترین روابطی که انسان‌ها در طول زندگی خود ایجاد می‌کنند و انتظار دارند که نیاز روحی آن‌ها را و همچنین، دوست

داشتن و دوست داشته شدن را تأمین کند «عشق» است. در نهاد آدمی است که دوست بدارد و دوست داشته شود، عاشق شود و عاشقی داشته باشد (Mende et al., 2019). در همین رابطه نتایج پژوهش (Dunlop et al., 2020) نشان داد که عشق و روابط نزدیک و صمیمانه از جمله عواملی است که بر میزان رضایت‌مندی و سلامت روان در زنان اثر مستقیم دارد.

بنابراین با توجه به اهمیت روابط خانوادگی در جامعه ایران و پیامدهای نامطلوب روابط نامناسب زوجین برای خانواده‌ها و جامعه و همچنین با توجه به فقدان تحقیقات جامع درباره جنبه‌های مختلف زوجین باید به شناسایی آسیب‌ها و تأثیر آن‌ها بر روابط زوجین و زندگی فردی هر یک از همسران پرداخت. در این پژوهش با توجه به نقش سبک‌های دلبستگی و بخشش، به‌عنوان کلیدی‌ترین عوامل بروز رفتارهای فرد و خانواده به‌عنوان مهم‌ترین جایگاه شکل‌گیری اندیشه‌های اجتماعی فرد، پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به این سؤال خواهد بود که آیا مدل علاقه اجتماعی بر اساس سبک‌های دلبستگی با نقش میانجی بخشایشگری در زنان برازش دارد؟ مدل مفهومی پژوهش در ذیل آورده شده است.

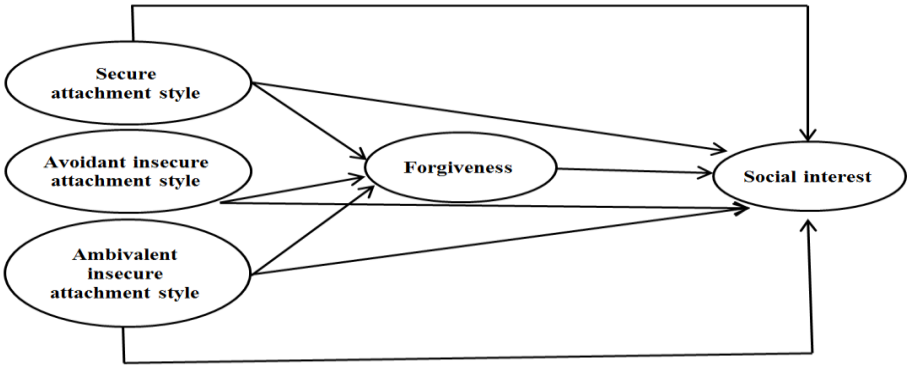

Figure 1. Conceptual model of research

روش

جامعه آماری، نمونه و روش نمونه‌گیری

این پژوهش با استفاده از روش پژوهش همبستگی و الگویابی معادلات ساختاری انجام شد. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه زنان مراجعه کننده به سرای محلات شهر تهران در سال ۱٤۰۱-۱٤۰۰ تشکیل دادند. روش نمونه‌گیری در این پژوهش تصادفی خوشه‌ای تک مرحله‌ای بود. به این صورت که کل شهر تهران ۲٤ منطقه است و از ۲٤ منطقه، دو منطقه ۲-٤

به تصادف انتخاب شد و از دو منطقه دو ناحیه انتخاب شد و از هر ناحیه یک سرای محله به تصادف انتخاب شد و در نهایت پرسشنامه‌ها در میان مراجعه کنندگان توزیع شد. درباره حجم نمونه در پژوهش‌های مربوط به روش تحقیق همبستگی از نوع مدل معادلات ساختاری نظرهای گوناگون وجود دارد ولی همه بر این موضوع توافق دارندکه مدل معادلات ساختاری شبیه تحلیل عامل از فنون آماری است که با نمونه بزرگ قابل اجرا می‌باشد (Tabachnick & Fidell, 2001). براساس اندازه اثر مورد انتظار و توزیع متغیرهای اندازه‌گیری شده و همچنین به لحاظ توان آزمون، به ازای هر پارامتر برآورد شده حدأقل ۱۰ آزمودنی ممکن است کافی باشد، به شرط اینکه اندازه برآورد اثر بزرگ باشد و متغیرهای اندازه گیری شده دارای توزیع نرمال باشند. بنابراین حدأقل نمونه پژوهش حاضر با در نظر گرفتن تعداد پارامترهای برآورد شده در مدل حدأقل ۳۰۰ نفر از زنان بود، که با در نظر گرفتن ریزش‌های احتمالی ۳۲۰ زن به‌عنوان نمونه پژوهش انتخاب شد، ویژگی‌های جمعیت‌شناختی آزمودنی‌ها مورد بررسی قرار گرفت، و نتایج نشان داد از این تعداد ۳۷ درصد با فراوانی ۱۱۳ نفر (دیپلم و پایین‌تر)، و ۱۲ درصد، با فراونی ۳۷ نفر (کارشناسی ارشد و دکتری) بودند. و در نهایت ۳۰۵ پرسشنامه به صورت کامل برگشت داده شد.

ابزارهای پژوهش

پرسشنامه علاقه اجتماعی (Crandall Social Interest Questionnaire): برای سنجش علاقه اجتماعی از پرسشنامه علاقه اجتماعی کراندل استفاده شد (Crandall & Reimanis, 1976) هم‌چنین، او بعد از مرور بر تئوری علاقه اجتماعی، استانداردی برای اندازه‌گیری این مفهوم تهیه کرد. در مقیاس علاقه اجتماعی فرد با تعیین ارجحیت گزینه‌ها در واقع بله یا خیر به سؤال‌ها می‌دهد. فرد با این انتخاب نشان می‌دهد که ارتباط با مرد چقدر برایش مهم است. در این ٢٤ جفت در ۱۵ جفت یک صفت خودگرایانه در مقابل دیگرگرایانه آورده شده است که پاسخ به صفت دیگرگرایانه آن، یک امتیاز در نظر گرفته می‌شود و از سطح ۰/۷- علاقه اجتماعی سطح پایین، ۹-۷ سطح علاقه اجتماعی متوسط و از ۱۵-۹ سطح بالا را نشان می‌دهد. ٦ عبارت باقیمانده دو نگرش متفاوت به هستی را نشان می‌دهد که امتیازدهی حائز اهمیت نمی‌باشد. در این آزمون در مواد ۲، ۷، ۹، ۱۲، ١٤، ۲۱، ۲۲ گزینه اول دارای امتیاز یک هستند،

و گزینه دوم هیچ امتیازی ندارند. نمره‌گذاری در مواد ۳، ۵، ۱۱، ۱۵، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۳ به صورت معکوس انجام می‌شود، به‌طوری که گزینه دوم دارای امتیاز یک هستند و گزینه اول هیچ امتیازی نمی‌گیرند. مواد ۱، ٤، ٦، ۸، ۱۰، ۱۳، ۱٦، ۱۷، ۲٤ هم هیچ نمره‌ای را به خود اختصاص نمی‌دهد (نه صفر و نه یک). همان طور که مشاهده می‌شود در تمامی صفات گروه اول توجه به دیگری وجود دارد. گروه دوم صفات، نشان دهنده صفاتی هستند که در ایجاد مهارت یا قدرتی در فرد که باعث برتری او می‌شود، دخیل هستند. دسته سوم که الزاماً توجه به دیگری را شامل نمی‌شود و در مقابل آن هم نیست. Crandall (1991) روایی پرسشنامه خود را ۰/۷۷ گزارش کرده است که پس از انجام آن در پژوهش (Ghadamali, 2019) ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/٦۱ شده است. در پژوهش حاضر نیز میزان آلفای کرونباخ ۰/٦۷ به دست آمده است.

پرسشنامه سبک‌های دلبستگی (Questionnaire of attachment styles): این مقیاس توسط Hazan and Shaver (1987)، ارائه شد. هم‌چنین، این پرسشنامه شامل ۱۵ پرسش است. این آزمون در یک مقیاس لیکرتی (۵ نقطه‌ای) درجه‌بندی می‌شود که به «هرگز» نمره ۱ و به «تقریباً همیشه» نمره ۵ تعلق می‌گیرد. این پرسشنامه دارای سه خرده مقیاس است که ۵ ماده نخست مربوط به سبک دلبستگی ناایمن–اجتنابی، ۵ ماده دوم مربوط به سبک دلبستگی ایمن، و ۵ ماده سوم مربوط به سبک دلبستگی ناایمن دوسوگرا می‌باشد. تحلیل عاملی پرسشنامه (Hazan & Shaver, 1987) توسط (Collins & Read, 1990) به استخراج سه عامل عمده منجر شد که توسط پژوهشگران به عنوان ظرفیت پیوستن به روابط نزدیک و صمیمی تفسیر می‌شود. Hazan and Shaver (1987) پایایی بازآزمایی کل پرسشنامه را ۰/۸۱ و پایایی با آلفای کرونباخ را ۰/۷۸ به دست آوردند. روایی همزمان برای این پرسشنامه به ترتیب برای سبک دلبستگی ایمن ۰/۷۷، برای سبک ناایمن اجتنابی ۰/۸۱ و برای ناایمن دوسوگرا ۰/۸۳ به دست آمده است. روایی همزمان این پرسشنامه نیز با مصاحبه ساختار یافته ماین برای دلبستگی بزرگسالان به ترتیب ایمن ۰/۷۹، ناایمن اجتنابی ۰/۸٤ و ناایمن اضطرابی ۰/۸۷ برآورد شده است.

پرسشنامه بخشودگی (Forgiveness questionnaire): برای سنجش بخشودگی از پرسشنامه ۱۵ گویه‌ای (Rye et al., 2001) استفاده خواهد شد. سؤالات این پرسشنامه در مقیاس لیکرت و در یک طیف ۵ گزینه‌ای، کاملاً موافقم (۵)، موافقم (٤)، بی نظر (۳)، مخالفم

(۲) و کاملاً مخالفم (۱) طراحی شده‌اند. نمره‌های بین ۱۵ تا ۷۵ می‌باشد. به این ترتیب (Rye et al., 2001) آلفای کرونباخ پرسشنامه را ۰/۸۷ گزارش کردند. همچنین در مطالعه آن‌ها پایایی به روش آزمون–بازآزمون ۰/۸۰ به دست آمد. پایایی این آزمون، به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۹ و به روش دو نیمه سازی ۰/۸۱ گزارش کردند. همچنین آلفای کرونباخ این آزمون ۰/۸۰ گزارش شده است. و (Rye et al., 2001)، بین این پرسشنامه و پرسشنامه بخشش انرایت، همبستگی مثبت، بین این پرسشنامه و پرسشنامه‌های دینداری، سلامت معنوی، امید و اشتیاق اجتماعی، همبستگی مثبت و بین این مقیاس با مقیاس‌های صفت خشم و حالت خشم، همبستگی منفی گزارش کردند. روایی این پرسشنامه را از طریق همبستگی با پنج عامل پرسشنامه پنج عاملی شخصیت نئو به ترتیب به این صورت گزارش کردند: با روان رنجوری ۰/٤٥–، با سازگاری ۰/۵۲، با برون گرایی ۰/۳۳، توافق ۰/٤۲، گشودگی ۰/۳۵، می‌باشد.

به‌منظور تعیین روایی پرسشنامه از روایی محتوایی و سازه استفاده شد. در روایی محتوایی با کمک فرم‌های لاوشه نسبت روایی محتوا[1] و شاخص روایی محتوا[2] به کمک ۱۸ نفر از خبرگان پژوهش بررسی شد. در این راستا محتوای پرسشنامه ازنظر سؤال‌های اضافی و یا اصلاح سؤال‌ها مورد بررسی قرار گرفت. در شاخص روایی محتوا تمامی شاخص‌ها توسط خبرگان بررسی و اصلاحات لازم از نقطه‌نظر ساده بودن، واضح بودن و مربوط بودن صورت گرفت که در این مرحله به طور کلی ۹ گویه اصلاح شد؛ هم‌چنین در نسبت روایی محتوا اصلاحات لازم توسط خبرگان به منظور اینکه سوالات پرسشامه ضروری هستند یا خیر قبل از توزیع پرسشنامه انجام شد و در این راستا هیچ یک از گویه‌ها حذف نشد. در مورد روایی سازه نیز از دو نوع روایی همگرا و واگرا با کمک نرم‌افزار اسمارت پی ال اس ۳[3] استفاده شد که یافته‌ها بیانگر تایید روایی سازه بود و نتایج در جدول زیر قابل ملاحظه است. همچنین در این پژوهش پایایی از طریق ضریب آلفای کرونباخ[4] ، پایایی ترکیبی[5]، اومگای مک دونالد[6] محاسبه شد. مقادیر این ضریب برای همه سازه‌های پرسشنامه بالای ۰/۷ به دست آمد که نشان‌دهنده پایا بودن ابزار اندازه‌گیری بود. ضرایب روایی و پایایی ذکر شده برای پرسشنامه در جدول زیر

1- CVR
2- CVI
3- Smart-Pls 3
4- α
5- CR
6- McDonald’s Omega

قابل‌مشاهده است.

Table 1.
Results of Validity and Reliability Calculations for the Main Research Questionnaire Constructs

construct	α	CR	ω	AVE	MSV	ASV	HTMT	1	2	3	4	5
Social Interest	0.73	0.79	0.83	0.53	0.41	0.23	0.68	0.85				
Forgiveness	0.82	0.84	0.85	0.54	0.41	0.32	0.61	0.62	0.73			
Secure Attachment Style	0.83	0.89	0.85	0.61	0.43	0.25	0.64	0.64	0.59	0.88		
Insecure Avoidant Attachment Style	0.79	0.82	0.83	0.63	0.46	0.3	0.73	0.65	0.61	0.74	0.88	
Insecure Ambivalent Attachment Style	0.76	0.83	0.84	0.58	0.45	0.29	0.71	0.6	0.62	0.69	0.68	0.87

یافته‌های جدول فوق نشان می‌دهد که مقادیر AVE برای پنج سازه مورد بررسی، به طور قابل توجهی بالاتر از ۰/۵ هستند، که نشان‌دهنده این است که بیش از نیمی از واریانس هر یک از این ابعاد توسط آیتم‌های مربوط به آن‌ها تبیین می‌شود و این امر به تأیید روایی همگرا کمک می‌کند. از طرف دیگر با توجه به معیار فورنل-لارکر، که بیان می‌کند AVE هر سازه باید بیشتر از مربع همبستگی آن با سایر سازه‌ها باشد، نتایج به‌دست‌آمده نشان می‌دهد که هر یک از سازه‌ها به‌خوبی از یکدیگر متمایز هستند و هیچ تداخلی با یکدیگر ندارند و لذا روایی واگرا مبتنی بر معیار فورنل لارکر تأیید می‌گردد. همچنین یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که برای هر پنج سازه پنهان مورد بررسی، مقادیر حداکثر واریانس مشترک MSV و ASV میانگین واریانس مشترک به‌طور مؤثری کمتر از AVE (میانگین واریانس استخراج‌شده) هر سازه است. این نتایج به‌وضوح نشان‌دهنده این است که هر یک از این سازه‌ها به‌طور مستقل و مؤثر به اندازه‌گیری سازه‌های خود می‌پردازند و از یکدیگر متمایز هستند. لذا روایی واگرا نیز بر اساس این شاخص‌ها تأیید می‌شود.

تجزیه‌وتحلیل اطلاعات به‌دست‌آمده از اجرای پرسشنامه‌ها از طریق نرم‌افزار SPSS-19 و Lisrel-V7.8 انجام شد. همچنین به‌منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش از مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شد.

روش اجرای پژوهش

هر پژوهشگر باید با توجه به ماهیت مسئله و فرضیه‌های طراحی شده یک یا چند ابزار را

طراحی کند و پس از کسب شرایط در مورد اعتبار این ابزارها، از آن‌ها در جهت جمع‌آوری داده‌ها بهره جوید تا در نهایت از طریق پردازش و تحلیل این داده‌ها بتوان در مورد فرضیه‌ها قضاوت کرد. در پژوهش حاضر اطلاعات مورد نیاز در دو مرحله جمع‌آوری گردیده است. در مرحله اول: با مراجعه به منابع کتابخانه‌ای شامل کتاب‌ها، مجلات و مقالات علمی معتبر، مطالب مربوط به ادبیات پژوهش جمع‌آوری شده است. در مرحله دوم: در این پژوهش اطلاعات به شیوه میدانی با استفاده از ابزار پرسشنامه جمع‌آوری شده است. پرسشنامه پژوهش از دو بخش تشکیل شده است. ابتدا مشخصات عمومی آزمودنی‌ها و سپس پرسش‌های مربوط به پژوهش است. لازم به ذکر است که این پرسشنامه‌ها هم به صورت حضوری و هم به خاطر محدودیت و بحران پاندمی کرونا از طریق نرم افزار پرس لاین توزیع شد به این ترتیب که طی رایزنی که با مسئولین مناطق ۲-٤ وبا معرفی به سرای محلات شهر تهران انجام شد این پرسشنامه‌ها به صورت اینترنتی برای شرکت‌کنندگان ارسال شد و مشارکت‌کنندگان به صورت داوطلبانه این پرسشنامه‌ها را پاسخ دادند.

به منظور رعایت مسائل اخلاقی پژوهش، رضایت نامه‌ای تهیه شد که در آن به صورت کلی هدف پژوهش توضیح داده شده بود. افراد شرکت کننده ابتدا رضایت‌نامه را مطالعه نموده و در صورت تمایل در پژوهش شرکت نمودند. از مواردی که به شرکت‌کنندگان توضیح داده شد موارد ذیل بود: رعایت حق بی‌نام بودن پرسشنامه‌ها، توضیح اهداف و مراحل انجام مطالعه قبل از ارائه پرسشنامه، محرمانه نگه‌داشتن اطلاعات شرکت‌کنندگان و اطمینان به آن‌ها در مورد محرمانه بودن اطلاعات، در اختیار گذاشتن نتایج پژوهش برای شرکت‌کنندگان در صورت درخواست آن‌ها، داوطلبانه و اختیاری بودن شرکت در پژوهش، به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها با توجه به فرضیه‌های پژوهش از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد.

یافته‌ها

در این بخش با استفاده از شاخص‌های مرکزی، پراکندگی و نمودار متغیرهای پژوهش مورد توصیف قرار می‌گیرد.

اطلاعات جدول ۱ مشخصه‌های آماری متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. با توجه به مقادیر چولگی و کشیدگی که در بازه (۱/۹٦+۱/۹٦-) قرار دارد، و نرمال بودن داده‌ها، می‌توان فرض نرمال بودن داده‌ها را مطرح کرده و پذیرفت.

Table 1.
Statistical characteristics of research variables

Variable	Score	standard deviation	crookedness	Elongation
social interest	23.23	2.54	-1.60	1.44
Insecure avoidant (attachment styles)	21.51	3.21	-1.39	0.96
Secure (attachment styles)	21.35	3.31	-1.18	1.50
Ambivalent insecure (attachment styles)	21.51	3.18	-1.13	2.50
Forgiveness	49.79	11.96	-0.11	0.08

Table 2.
Correlation matrix between research variables

			social interest	Attachment Styles			Forgiveness
				insecure avoidant	safe	Ambivalent insecure	
social interest		Correlation	1				
		Sig.					
Attachment Styles	insecure avoidant	Correlation	-0.411**	1			
		Sig.	0.000				
	safe	Correlation	0.373**	0.687**	1		
		Sig.	0.000	0.000			
	Ambivalent insecure	Correlation	0.468**	0.624**	0.629**	1	
		Sig.	0.000	0.000	0.000		
Forgiveness		Correlation	0.287**	-0.267**	0.253**	-0.321**	1
		Sig.	0.001	0.004	0.000	0.000	

همان‌طور که از ماتریس ۲ مشخص است، علامت ** نشان‌دهنده وجود همبستگی بین متغیرهای پژوهش در سطح ۰/۰۱ را نشان می‌دهد. یعنی، بین متغیرهای پژوهش رابطه معنی‌دار وجود دارد.

در این بخش، به‌منظور بررسی روابط متغیرهای فرضیه پژوهش، از مدل معادلات ساختاری تأییدی استفاده می‌شود. بدین‌منظور، پس از رسم ساختار، اضافه نمودن قیود مدل و انتخاب روش ماکسیمم درستنمایی، مدل اجرا شده و نمودار مسیر برازش شکل ۲ به دست آمد.

با توجه به معیارهای خی-دو و RMSEA این مدل برازش مناسبی به داده‌ها ارائه می‌کند. در جدول ۳، مهم‌ترین و متداول‌ترین شاخص‌های برازش آورده شده است. همان‌گونه که در جدول ۳ دیده می‌شود، همه شاخص‌ها کفایت آماری دارند. بنابراین، با اطمینان می‌توان دریافت محقق در مورد این شاخص‌ها به برازش نسبتاً کاملی دست یافته است.

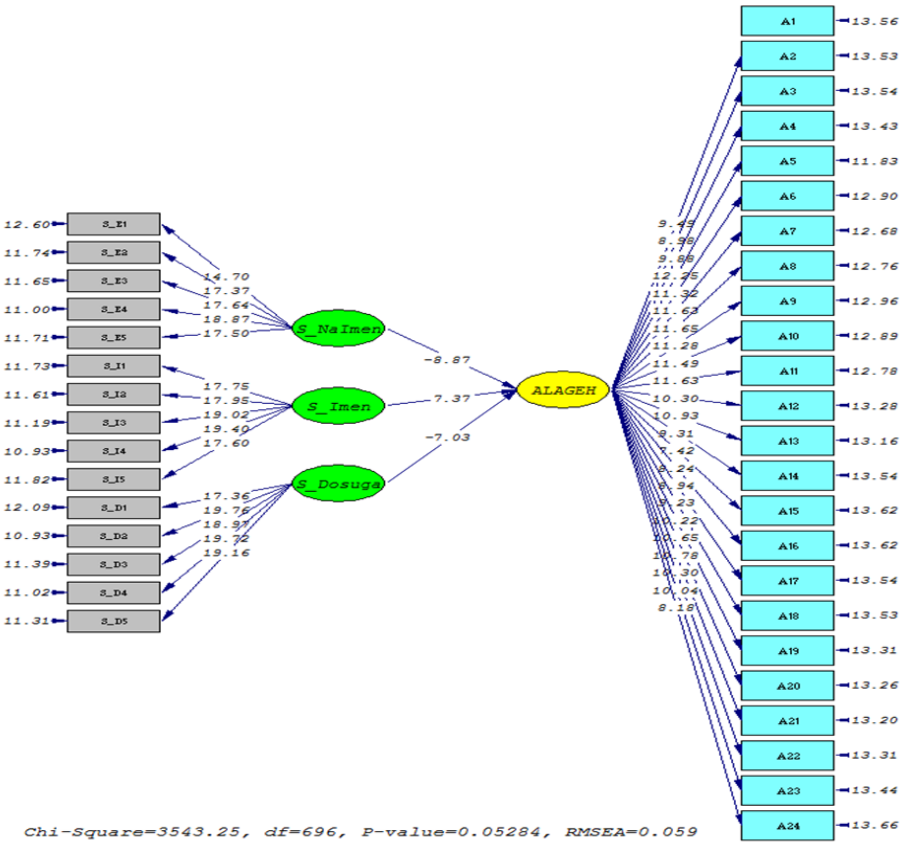

Figure 2.
Significant coefficients of the model

Table 3.
A selection of important fit indices of the drawing model

Indicator	index name	Abbreviation	amount	Acceptable fit
Absolute fit indices	Covered area (chi square)	-	3543.25	
	goodness of fit index	GFI	0.88	Greater than 0.8
Comparative fit indices	Modified goodness of fit index	AGFI	0.85	Greater than 0.8
	Comparative fit index	CFI	0.96	Greater than 0.9
Indices of parsimonious fit	The root mean square of the estimation error	RMSEA	0.059	Less than 0.1

در جدول ٤، ضرایب مسیر به همراه مقادیر t برای فرضیه فوق آورده شده است. همان‌طور که مشخص است، مسیرهای مورد آزمون، پذیرفته می‌شوند.

Table 4.
Path coefficients and t values

Direction	Path coefficient	The value of t	Condition
Insecure-avoidant --> social interest	-0.56	-8.87	accepted
safe --> social interest	0.40	7.37	accepted
Ambivalent insecure --> social interest	-0.38	-7.03	accepted

بنابراین، می‌توان چنین نتیجه گرفت که سبک‌های دلبستگی بر علاقه اجتماعی در زوجین تأثیر مستقیم دارد.

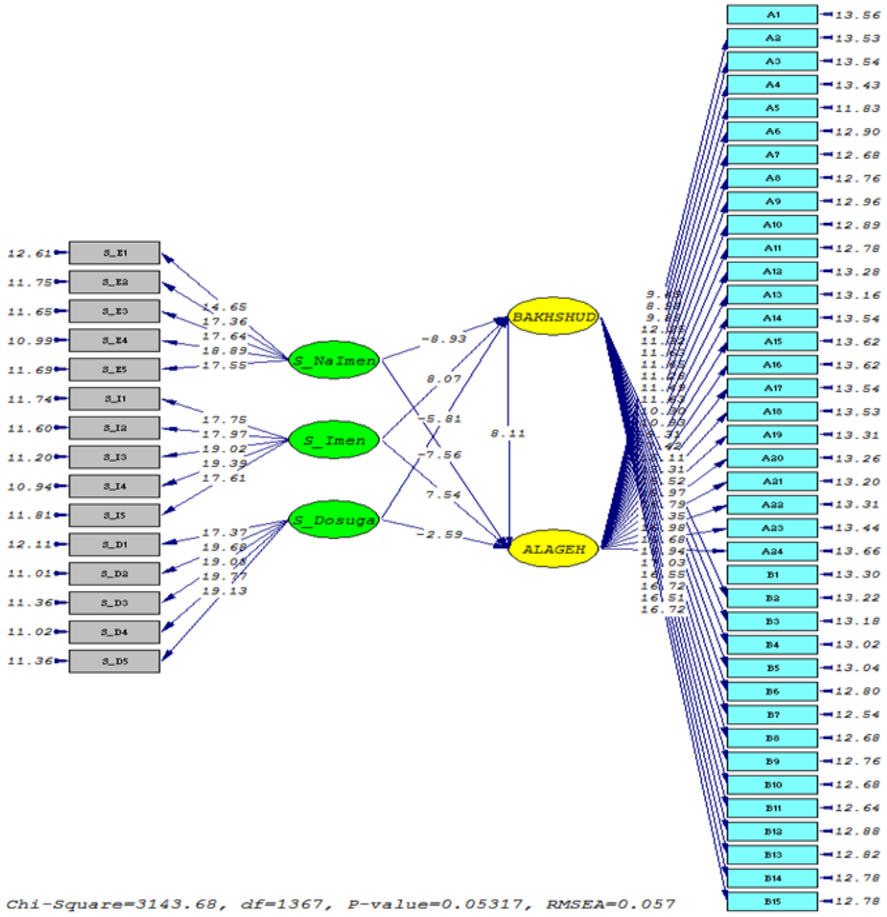

Figure 3.
Significant coefficients of the model

با توجه به معیارهای خی–دو و RMSEA این مدل برازش مناسبی به داده‌ها ارائه می‌کند. در جدول ۵، مهم‌ترین و متداول‌ترین شاخص‌های برازش آورده شده است. همان‌گونه که در جدول ۵ دیده می‌شود، همه شاخص‌ها کفایت آماری دارند. بنابراین، با اطمینان می‌توان دریافت محقق در مورد این شاخص‌ها به برازش نسبتاً کاملی دست یافته است.

در جدول ۵، ضرایب مسیر به همراه مقادیر t برای فرضیه فوق آورده شده است. همان‌طور که مشخص است، مسیرهای مورد آزمون، پذیرفته می‌شوند.

Table 5.
A selection of important fit indices of the drawing model

Indicator	index name	Abbreviation	amount	Acceptable fit
Absolute fit indices	Covered area (chi square)	-	3143.68	
	goodness of fit index	GFI	0.92	Greater than 0.8
Comparative fit indices	Modified goodness of fit index	AGFI	0.90	Greater than 0.8
	Comparative fit index	CFI	0.98	Greater than 0.9
Indices of parsimonious fit	The root mean square of the estimation error	RMSEA	0.057	Less than 0.1

Table 6.
Path coefficients and t values

Direction	Path coefficient	value of t	Condition
Insecure-avoidant style --> forgiveness	-0.59	-8.93	accepted
Forgiveness --> social interest	0.50	8.11	accepted
Insecure-avoidant style --> social interest	-0.45	-4.56	accepted
Safe style --> forgiveness	0.51	8.07	accepted
Forgiveness --> social interest	0.50	8.11	accepted
Safe style --> social interest	0.44	7.54	accepted
Ambivalent insecure style --> forgiveness	-0.36	-5.81	accepted
Forgiveness --> social interest	0.50	8.11	accepted
Ambivalent insecure style --> social interest	-0.28	-2.59	accepted

بنابراین، می‌توان چنین نتیجه گرفت که سبک‌های دلبستگی بر علاقه اجتماعی در زوجین با نقش میانجی بخشایشگری تأثیر غیرمستقیم دارد.

برای بررسی میزان تأثیر مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای مستقل بر وابسته لازم است تا اثرات کل، مستقیم و غیرمستقیم برای متغیر درون‌زای مدل ارائه شود که این اثرهای در جدول ۷ قابل مشاهده است.

Table 7.
Path coefficients and t values

independent variable	The dependent variable	Effect		
		Direct	indirect	Total
Insecure-avoidant style	Forgiveness	-0.59	----	-0.59
Forgiveness	social interest	0.50	-----	0.50
Insecure-avoidant style	social interest	-0.45	-0.29 =0.50 * -0.59	-0.74
safe style	Forgiveness	0.51	----	0.51
Forgiveness	social interest	0.50	-----	0.50
safe style	social interest	0.44	0.25 = 0.50 * 0.51	0.69
Ambivalent insecure style	Forgiveness	-0.36	----	-0.36
Forgiveness	social interest	0.50	-----	0.50
Ambivalent insecure style	social interest	-0.28	-0.18 = 0.50 * -0.36	-0.46

همان‌طور که در جدول ۷ قابل مشاهده است: تأثیر سبک ناایمن–اجتنابی به صورت غیرمستقیم از طریق بخشایشگری بر علاقه اجتماعی به میزان ۰/۷٤– است. تأثیر سبک ایمن به صورت غیرمستقیم از طریق بخشایشگری بر علاقه اجتماعی به میزان ۰/٦۹ است. تأثیر سبک ناایمن دوسوگرا به‌صورت غیرمستقیم از طریق بخشایشگری بر علاقه اجتماعی به میزان ۰/٤٦– است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف ارائه مدل ساختاری پیش‌بینی علاقه اجتماعی بر اساس سبک‌های دلبستگی با میانجی بخشایشگری زنان انجام شد. نتایج نشان داد که سبک‌های دلبستگی بر علاقه اجتماعی در زنان تأثیر مستقیم دارد. یافته‌های (Klausová, 2018) نشان داد که افراد با سبک دلبستگی دوسوگرا و اجتنابی پایین‌ترین حد علاقه اجتماعی را نسبت به افراد دیگر نشان می‌دهند (Dumais et al., 2016). در یک بررسی شامل ۳۳۳ زوج، به این نتیجه رسید که دلبستگی ناایمن همبستگی منفی بالایی با علاقه اجتماعی و رضایت زناشویی دارد. افراد با سبک دلبستگی ایمن دارای ویژگی‌هایی از قبیل اعتماد به خود و دیگران، درک مثبت و حمایت اجتماعی، رفتار اکتشافی و انفعال‌پذیری، تمایل به بخشش و مهار هیجان‌های منفی می‌باشند که این ویژگی‌ها موجب استحکام روابط زوجین شده و علاقه اجتماعی را افزایش می‌دهد. فرد با سبک دلبستگی اجتنابی به شدت از ایجاد روابط نزدیک و صمیمانه، گریزان است و به محض این که احساس می‌کنند ارتباط در حال نزدیکی است، ناهوشیارانه از آن اجتناب می‌کنند، که این موجب کاهش روابط بین زوجین

شده و علاقه اجتماعی را کاهش می‌دهد. با توجه به این که افراد دارای سبک دلبستگی ناایمن اجتنابی، در به اشتراک گذاشتن افکار و احساسات با دیگران ناتوان هستند، در واقع می‌توان گفت روابط فرد اجتنابی با دیگران دارای ثبات نمی‌باشد که در مقابل آن فرد دارای علاقه اجتماعی بالا، عقاید و باورهای مشخصی در زندگی دارد که این عقاید باثبات هستند و در روابط بین فردی تجلی پیدا نموده، منجر به روابط پایدار می‌گردد. سبک دلبستگی ناایمن اجتنابی با علاقه اجتماعی پایین رابطه منفی د ارد. در تحلیل این رابطه می‌توان گفت افراد با علاقه اجتماعی پایین و اجتنابی هر دو از روش‌های مقابله‌ای هیجان مدار سود می‌برند. یعنی احساسات فرد بر منطق و عقل او غلبه دارد و تصمیم گیری‌ها بر اساس واکنش هیجانی صورت می‌گیرد. از سوی دیگر، سبک دلبستگی اجتنابی از مواجه با مشکلات و مسائل هیجانی حل نشده و روابط صمیمانه با دیگران، گریزان است. چنین ویژگی‌هایی در افراد با جدایی هیجانی بالا نیز دیده می‌شود.

همچنین نتایج نشان داد سبک‌های دلبستگی بر علاقه اجتماعی در زنان با نقش میانجی بخشایشگری تاثیر غیر مستقیم دارد. همچنین تاثیر سبک ناایمن–اجتنابی به صورت غیرمستقیم از طریق بخشایشگری بر علاقه اجتماعی به میزان ۰/۷٤– است. تاثیر سبک ایمن به صورت غیرمستقیم از طریق بخشایشگری بر علاقه اجتماعی به میزان ۰/٦۹ است. تاثیر سبک ناایمن دوسوگرا به صورت غیرمستقیم از طریق بخشایشگری بر علاقه اجتماعی به میزان ۰/٤٦– است. در همین راستا و بر اساس یافته‌های پژوهش، رابطه علّی منفی و معنی‌داری بین دلبستگی اضطراب و علاقه اجتماعی وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش‌های (Nyunt & Myint, 2020؛ Juwita & Kilis, 2017؛ Sina et al., 2018) همسو است. در توضیح این یافته می‌توان گفت؛ افراد دارای سبک دلبستگی اضطراب معمولاً در روابط خود، سطوح بالایی از، ترس از طرد شدن را تجربه می‌کنند و نیز نتایج آزمون‌های پژوهش نشان داد که رابطه علّی منفی و معنی‌داری بین دلبستگی اضطرابی و بخشش زناشویی وجود دارد. به این معنا که هر چه افراد دارای سبک دلبستگی اضطرابی شدیدتری بودند، کمتر قادر به بخشش بودند. در ادامه نتایج رابطه علّی منفی و معنی‌داری بین دلبستگی اجتنابی و بخشش وجود دارد. افراد دارای سبک دلبستگی اجتنابی انتظار دارند که دیگران نسبت به آنهایی که بی اهمیت و طرد کننده باشند. افراد دارای سبک دلبستگی اجتنابی نسبت به دیگران، غیراعتماد کننده، دوری کننده و با نزدیکی بین فردی باعث ناراحتی شان می‌شود (askari et al, 2020). همچنین رابطه علّی منفی و معنی‌داری بین دلبستگی اضطرابی و علاقه اجتماعی وجود دارد.

یافته‌ها با پژوهش‌های (Čopková & Lörincová, 2021؛ Ranđelović et al., 2021) همسو می‌باشد. در این باره می‌توان چنین استنباط کرد که جوّ خانواده در سال‌های نخستین زندگی فرد، نه تنها کیفیت روابط بین فردی را در آینده شکل می‌بخشد بلکه بذری برای رشد ظرفیت علاقه اجتماعی را نیز می‌پاشد. افراد با دلبستگی ناایمن، تمایل به احساس نگرانی بیشتر و همچنین اجتناب بیشتر برای محافظت از خود در روابط بالقوه حمایتی نشان می‌دهند. اما افراد دارای سبک‌های دلبستگی اجتنابی با گرفتن فاصله هیجانی از دیگران باعث می‌شوند که افراد کمتر با یکدیگر گفتگو کنند و کمتر در مسائل همدیگر درگیر شوند، بنابراین شرط اساسی علاقه اجتماعی که ورود به دنیای طرف مقابل است را نادیده می‌گیرند.

همان‌گونه که نتایج آزمون‌های پژوهش نشان داد، بخشش در رابطه بین سبک‌های دلبستگی و علاقه اجتماعی میانجی‌گری می‌کرد و باعث کاهش اثر دلبستگی اضطرابی و اجتنابی در این رابطه می‌شد. گرچه پژوهش‌های معینی وجود ندارد که بخشش را در نقش میانجی بین این دو متغیر مورد بررسی قرار دهد و به علت نبود پژوهش‌های قبلی در ادبیات پژوهش در ارتباط با این پرسش پژوهش، مبنا و اساسی برای مقایسه نتایج و استفاده از دانش قبلی وجود ندارد. به هر حال چنانچه عنوان شد، نتایج نشان داد بخشش با ظاهر شدن در میان ارتباط بین دلبستگی اضطرابی و اجتنابی و علاقه اجتماعی، باعث کاهش تأثیر منفی دلبستگی اضطرابی و اجتنابی بر آن می‌شود. به این معنا که افراد دارای سبک دلبستگی اضطراب و اجتنابی معمول از طرد شدن و تنهایی در ارتباطشان واهمه دارند و این فقدان اطمینان به خود، در برخورد با موقعیت‌های تنش‌زا، سبب استرس روانی می‌شود؛ در نتیجه، احساس تحقیر و اضطراب می‌کنند که باعث کاهش در علاقه اجتماعی آن‌ها می‌شود.

با توجه به این که پژوهش در یک جامعه محدود انجام شده است نسبت به تعمیم نتایج به جوامع دیگر باید جانب احتیاط را رعایت نمود. طرح پژوهشی توصیفی از نوع تحلیل بوده و با روش همبستگی انجام شد، لذا تبیین علی از نتایج آن امکان پذیر نبود. از جمله محدویت‌های دیگر پژوهش، کنترل نشدن متغیرهایی چون وضعیت اجتماعی-اقتصادی و جنس، به دلیل صرفه‌جویی در زمان و هزینه بود که تعمیم یافته‌های پژوهش را با محدودیت مواجه سازد.

پیشنهادهای پژوهشی برخواسته از پژوهش حاکی از آن است که آموزش علاقه اجتماعی و بخشایشگری در زوجین می‌تواند در افزایش دلبستگی اثر بخش باشد. هم‌چنین، لازم است مشاوران و درمانگران در حل مشکلات زوجین و خانواده‌ها، به حل مشکلات بنیادی چون عدم دستیابی به

علاقه اجتماعی روشن و سبک‌های دلبستگی نا ایمن که زمینه‌ساز گریز از صمیمی‌شدن و شکستن تعهد می‌شود بپردازند، که در این زمینه اثربخش بودن درمان‌های هیجان مدار، رفتاری و روایتی از پیشینه مطلوبی برخوردارند. درمانگران و مشاوران خانواده و ازدواج می‌توانند با تکیه بر یافته‌های چنین پژوهش‌هایی، اقداماتی مؤثر در جهت حل تعارضات زوج‌هایی صورت دهند که از قبل با هم ازدواج کرده‌اند و اکنون در میانه راه زندگی زناشویی خود بوده و ممکن است در زندگی خود با تعارضاتی رو به رو باشند که از حل آن‌ها عاجز مانده‌اند و یا خانواده‌هایی که برای دریافت کمک به آن‌ها مراجعه کرده‌اند، به انجام برسانند. این یافته‌ها به ویژه برای درمانگرانی که بر نقش فرآیندهای انتقال بین نسلی تأکید دارند، مفید خواهد بود.

سهم مشارکت نویسندگان: در پژوهش حاضر نویسنده دوم، به عنوان استاد راهنما، نظارت و راهبردی روند کلی پژوهش و تدوین و نهایی‌سازی اصلاحات مقاله را بر عهده داشته‌اند. نویسنده اول در تدوین طرح تحقیق، فرآیند گردآوری، تحلیل و تفسیر یافته‌ها و نگارش متن مقاله را برعهده داشته و در مجموع نتیجه‌گیری از یافته‌ها و بسط و تفسیر به صورت مشترک و با بحث و تبادل نظر کلیه همکاران و با همراهی نویسنده سوم، به عنوان استاد مشاور پایان‌نامه، انجام شد.

تضاد منافع: نویسندگان اذعان دارند که در این مقاله هیچگونه تعارض منافعی وجود ندارد.

منابع مالی: پژوهش حاضر از هیچ موسسه و نهادی حمایت مالی دریافت نکرده و کلیه هزینه‌ها در طول فرآیند اجرای پژوهش بر عهده پژوهشگران بوده است.

تشکر و قدردانی: پژوهش حاضر بدون همکاری مشارکت کنندگان امکان‌پذیر نبود؛ بدینوسیله از کلیه مشارکت کنندگان تقدیر و تشکر به عمل می‌آید.

References

Açıkgöz, Y., & Toker, Y. (2019). Integrating occupational complexity levels to interest assessments in social and enterprising areas: Development of the Vertical Social Interest Scale. *Journal of Career Assessment, 27*(1), 61-77. https://doi.org/10.1177/1069072717748633.

Askari, M., Mehrabizadeh Honarmand, M., Dashtbozorgi, Z., Asgari, P., & Heidari, A. (2020). Comparison of the effectiveness of forgiveness-based couple therapy and Hendrix's relational imagery on family communication patterns and sexual satisfaction in women referring to counseling centers in Ahvaz. *Psychological Achievements*, 27(2), 113-132. https://doi.org/10.22055/psy.2019.31048.2411

Asgari, M., & Bajlan, L. (2014). The effect of forgiveness therapy on marital conflicts and the quality of life of women referring to the welfare of Arak city. *Journal of Counseling Research, 13*(2), 6-19. http://irancounseling.ir/journal/article-1-97-fa.html [Persian]

Babin, B. J., Zhuang, W., & Borges, A. (2020). Managing service recovery experience: Effects of the forgiveness for older consumers. *Journal of*

Retailing and Consumer Services, 58, 102222. https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2020.102222.

Bagheri, Z. (2018). The effect of group training with Adlerian approach on the social interest and self-concept and sports motivation of men in Globalist. Master's thesis, Allameh Tabatabai University. [Persian]

Brannan, D., Davis, A., & Biswas-Diener, R. (2016). The Science of Forgiveness: Examining the Influence of Forgiveness on Mental Health. *Reference Module in Neuroscience and Bio behavioral Psychology, from Encyclopedia of Mental Health*, 2016, 253-256.

Collins, N. L., & Read, S. J. (1990). Adult attachment, Working models and relationship quality in dating couples. *Journal of Personality and Social Psychology,* 58, 644- 663. https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0022-3514.58.4.644.

Čopková, R., & Lörincová, E. (2021). The Dark Triad, Love Components, and Attachment Styles in Romantic Relationship Experiencing During Young Adulthood. Interpersona: *An International Journal on Personal Relationships, 15*(2), 212-232. https://doi.org/10.5964/ijpr.4687

Crandall, J. E. (1991). A scale for social interest. *Journal of Individual Psychology, 47*(1), 13-20.

Crandall, J. E., & Reimanis, G. (1976). Social interest and time orientation, childhood memories, adjustment, and crime. *Joumal of Individual Psychology,* 32, 203-211

Dumais, K. M., Alonso, A. G., Bredewold, R., & Veenema, A. H. (2016). Role of the oxytocin system in amygdala subregions in the regulation of social interest in male and female rats. *Neuroscience,* 330, 138-149. https://doi.org/10.1016/j.neuroscience.2016.05.036

Dunlop, W. L., Karan, A., Wilkinson, D., & Harake, N. (2020). Love in the first degree: Individual differences in first-person pronoun use and adult romantic attachment styles. *Social Psychological and Personality Science*, *11*(2), 254-265. https://doi.org/10.1177/1948550619847455

Ebrahimi, Z., Makvand Hosseini, S., & Tabatabaei, S. M. (2023). Prediction of generalized anxiety disorder based on attachment styles with the mediation of early maladaptive schemas in adolescents. *Psychological Achievements*, 30(2), 121-138. https://doi.org/10.22055/psy.2022.38248.2731

Fraley, R. C., & Roisman, G. I. (2019). The development of adult attachment styles: four lessons. *Current Opinion in Psychology,* 25, 26-30. https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2018.02.008

Ghadamali, Z. (2019). Investigating the relationship between social interest and religious attitude in male and female technical and humanities students at Tehran universities in the academic year of 2013-2014. Master's thesis. Allameh Tabatabaei University. [Persian]

Grad, R. I., & Zeligman, M. (2017). Predictors of post-traumatic growth: The role of social interest and meaning in life. *The Journal of Individual Psychology, 73*(3), 190-207. https://doi.org/10.1353/jip.2017.0016

Haqshana, S., & Babakhani, N. (2017). Predicting marital satisfaction based on stress coping skills and time perspective. *Family Research Quarterly, 52*(11), 569-584. https://jfr.sbu.ac.ir/article_97611.html?lang=en [Persian]

Hazan, C., & Shaver, P.R. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 511–524.

Hocking, E. C., Simons, R. M. & Surette, R. J. (2016). Attachment style as a mediator between childhood maltreatment and the experience of betrayal trauma as an adult. *Child abuse & Neglect,* 52, 94-101. https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2016.01.001

Juwita, R., & Kilis, G. (2017). The Relationship between Love and Marital Satisfaction among Individuals in the Early Stage of Marriage. Recent Developments in Sociology and Social Work, 121.

Kaleta, K., & Mróz, J. (2018). Forgiveness and life satisfaction across different age groups in adults. *Personality and Individual Differences,* 120, 17-23. https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.08.008

Klausová, T. (2018). Triangle Theory of Love, Love Styles and Satisfaction in Romantic Relationships among University Students (Doctoral dissertation, Empire State College).

Kovácsová, N., Lajunen, T. & Rošková, E. (2016). Aggression on the road: Relationships between dysfunctional impulsivity, forgiveness, negative emotions, and aggressive driving. Transportation research part F: traffic psychology and behaviour, 42, 286-298. https://doi.org/10.1016/j.trf.2016.02.010

Lichtenstein, M. B., Nielsen, R. O., Gudex, C., Hinze, C. J., & Jørgensen, U. (2018). Exercise addiction is associated with emotional distress in injured and non-injured regular exercisers. *Addictive behaviors Reports,* 8, 33-39. https://doi.org/10.1016/j.abrep.2018.06.001

McCarthy, P., & Taylor, C. (2015). Attachment style dimensions are associated with brain activity in response to gaze interaction. *Social Neuroscience, 10*(3), 282-293. https://doi.org/10.1080/17470919.2014.998344

Mirsadeghi, S., Sohrabi, F., Borjali, A., Skandari, H., & Farrokhi, N. A. (2018). Comparison of parenting styles and the quality of the relationship between the mothers of children with separation anxiety disorder and normal children's mothers. *Psychology of Exceptional Individuals, 8*(29), 201-212. doi: 10.22054/jpe.2018.22679.1580

Mende, M., Scott, M. L., Garvey, A. M., & Bolton, L. E. (2019). The marketing of love: how attachment styles affect romantic consumption journeys. *Journal of the Academy of Marketing Science*, *47*(2), 255-273. https://doi.org/10.1007/s11747-018-0610-9

Nyunt, N. N., & Myint, K. W. (2020). The Relationship between Self-Compassion, Social Interest and Depression of Postgraduate Students.

Park, J. H., Enright, R. D., Essex, M. J., Zahn-Waxler, C., & Klatt, J. S. (2013). Forgiveness intervention for female South Korean adolescent aggressive victims. *Journal of Applied Developmental Psychology, 34*(6), November–December 2013, 268-276. https://doi.org/10.1016/j.appdev.2013.06.001

Prieto, M., Jódar, R., Martínez, M. P., Carrasco, M. J., Gismero, E., & Cagigal, V. (2013). Effects of conceptualizations of forgiveness on specific and dispositional forgiveness. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 84,* 1341-1345. https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.06.753

Ranđelović, K. Ž., Goljović, N. R., & Mladenović, N. R. (2021). Attachment style and partnership success: The mediating role of forgiveness. *Zbornik Radova Filozofskog Fakulteta u Prištini, 51*(4), 431-454. https://doi.org/10.5937/ZRFFP51-30943

Rye, M. S., Loiacono, D. M., Folk, C. D., Olszewski, B. T., Heim, T. A., & Madia, B. P. (2001). Evaluation of the psychometric properties of two forgiveness scales. Current Psychology: Development. *Learning Personality,* 20, 260-277. https://doi.org/10.1007/s12144-001-1011-6

Simpson, J. A., & Rholes, W. S. (2017). Adult attachment, stress, and romantic relationships. *Current Opinion in Psychology,* 13, 19-24. https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2016.04.006

Sina, F., Najarpourian, S., & Samavi, S. A. (2018). The Prediction of Marital Satisfaction Through Attachment Styles and Love Story. *Iranian Journal of Psychiatry and Behavioral Sciences, 12*(4). https://doi.org/10.5812/ijpbs.62774 [Persian]

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). Using multivariate statistics (5th edn). Boston: Pearson Education.

Tepeli Temiz, Z., & Tarı Cömert, I. (2018). The Relationship between Life Satisfaction, Attachment Styles and Psychological Resilience in University Students. DOI: 10.5350/DAJPN2018310305

Tiwari, D. N., & Misra, G. (2021). Social Interest and Social Well-being Across Adolescence, Young Adulthood, and Middle Adulthood Stages in the Indian Context. *Trends in Psychology,* 1-22. https://doi.org/10.1007/s43076-021-00098-8

Williamson, H. C., & Lavner, J. A. (2020). Trajectories of marital satisfaction in diverse newlywed couples. *Social Psychological and Personality Science, 11*(5), 597-604. https://doi.org/10.1177/1948550619865056

Ye, Y., Ma, D., Yuan, H., Chen, L., Wang, G., Shi, J., & Jiang, X. (2019). Moderating effects of forgiveness on relationship between empathy and health-related quality of life in hemodialysis patients: a structural equation modeling approach. *Journal of Pain and Symptom Management, 57*(2), 224-232. https://doi.org/10.1016/j.jpainsymman.2018.10.511

Zandi Goharrizi, G., Ghorban Jahormi, R., Robat Milli, S., & Zare Bahramabadi, M. (2023). The causal model of the relationship between attachment styles and pain intensity with the mediation of primary maladaptive schemas and difficulty in emotion regulation in patients with chronic pain. *Psychological Achievements, 30*(1), 315-332. https://doi.org/10.22055/psy.2022.40920.2856 [Persian]

© 2025 The Author (s). Published by Shahid Chamran University of Ahvaz. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (http://creativecommons.org/licenses/by/4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited